

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ПІД ВПЛИВОМ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Масюк Юлія Володимирівна

кандидат економічних наук,

професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

У поточній складній економічній ситуації України, особливо з огляду на воєнний стан, першочерговим завданням є забезпечення стабільної роботи фінансового ринку, який має мобілізувати інвестиційний капітал, необхідний для потреб національної економіки та її відновлення. В умовах стрімкого технологічного прогресу та глобальної тенденції до діджиталізації економіки, інтеграція сучасних цифрових рішень у фінансову та економічну системи стає стратегічною необхідністю. Ця цифрова трансформація створює нові продукти та послуги, підвищуючи вимоги до швидкості та прозорості операцій, що, своєю чергою, вимагає оновлення управлінських підходів до фінансових процесів у віртуальному середовищі. Зростаючі обсяги інформаційних потоків та автоматизація бізнес-процесів змушують фінансові інститути оперативно адаптуватися до нових реалій, щоб підвищити власну конкурентоспроможність.

Фінансовий ринок є життєво важливим інструментом для стимулювання економічного зростання, оскільки він діє як механізм акумуляції та подальшої конвертації капіталу в активи, що генерують дохід. Його основні функції не обмежуються лише перерозподілом коштів, а включають також забезпечення ліквідності, управління ризиками та механізми ціноутворення. Згідно з дослідженнями Іоргачової М.І., Ковальнової О.М., Коцюрубенко Г.М. [1], функція ринку є індикатором розвитку країни та посередником, який зв'язує надлишкові фінансові ресурси з тими суб'єктами, що їх потребують. Фінансовий ринок можна визначити як організовану систему економічних взаємин, що забезпечує перетік вільних грошових коштів від інвесторів до позичальників через торгівлю фінансовими інструментами. Структурно він охоплює споживачів, постачальників ресурсів, фінансових посередників (банки, страхові компанії) і регулюючі органи (НБУ, Мінфін). Наприклад, станом на травень 2025 року, в Україні працювало 60 банків, а також значна кількість небанківських установ, а саме – 442 фінансові компанії, що підкреслює його складність. Посилення фінансового ринку має вирішальне значення для підтримки реального сектору економіки.

Діджиталізація являє собою всеосяжний процес впровадження цифрових технологій у соціальні та економічні сфери. Для українського фінансового ринку це означає радикальну трансформацію традиційних методів ведення бізнесу та взаємодії з клієнтами. Цей процес приносить значні переваги, зокрема зменшення бюрократичних бар'єрів та спрощення операційних процедур. Радіонов Ю.Д. [2] підкреслює, що інтеграція штучного інтелекту та інноваційних програм у цифрову економіку значно покращує якість послуг, підвищуючи ефективність всього державного сектору та сприяючи розвитку країни.

Ключові вигоди діджиталізації фінансового ринку охоплюють:

- покращення клієнтського досвіду та підвищення задоволеності споживачів завдяки персоналізованим продуктам;
- суттєву оптимізацію витрат усіх учасників;
- значне зростання швидкості транзакцій, особливо в сегменті безконтактних та електронних платежів;
- розширення географічної доступності фінансових послуг, навіть у віддалених регіонах;
- зростання прозорості операцій.

Активне використання технологій штучного інтелекту та блокчейну дозволяє автоматизувати такі процеси, як андеррайтинг, верифікація клієнтів та фінансовий моніторинг, що прискорює надання послуг і мінімізує людські помилки.

Перехід фінансових установ до віртуального середовища був прискорений низкою факторів: світовою фінансовою кризою 2008 року, пандемією COVID-19 та необхідністю забезпечення безпеки платежів в умовах воєнного стану. Згідно з даними Забаштанської Т.В., Шпірнов І.Л., Михайлюк М.Т. [3], фінансові компанії активно впроваджують цифрові інструменти для підвищення конкурентоспроможності. Серед найбільш затребуваних технологій: мобільний та інтернет-банкінг, штучний інтелект (ШІ), хмарні рішення, блокчейн, електронні гаманці та краудфандинг.

Відомим прикладом цифрової трансформації в Україні є державний застосунок «Дія», що уможливив надання державних, включно з фінансовими, послуг в режимі онлайн, демонструючи успішну інклюзію цифрових рішень у публічне адміністрування.

Водночас, діджиталізація породжує значні ризики та виклики. Зростає загроза кіберзлочинності, що вимагає постійного посилення кіберзахисту, впровадження регуляторних технологій (RegTech) та забезпечення конфіденційності даних. Існує також проблема нерівномірного рівня цифрової грамотності серед населення, що може призводити до соціального виключення. Крім того, стрімкий технологічний розвиток вимагає безперервної адаптації регуляторної бази для підтримки інновацій та мінімізації ризиків.

Системним ризиком для розвитку FinTech є дезінтермедіація – розмивання меж між традиційним банківським та небанківським бізнесом, що змінює архітектуру фінансового ринку. Навіть в умовах військової агресії в Україні закладаються основи для розвитку цифрової інфраструктури, що є необхідною умовою для економічного зростання. Таким чином, діджиталізація є критичною силою у розвитку фінансового ринку, стимулюючи конкуренцію, підвищуючи ефективність, прозорість та доступність послуг. Для забезпечення інклюзивної цифрової доступності державна політика має бути сфокусована на стимулюванні зростання продуктивності через системне впровадження інновацій відповідно до кращих світових практик.

Список використаних джерел:

1. Іоргачова М.І., Ковальова О.М., Коцюрубенко Г.М. Фінансовий ринок України: сучасний стан основних сегментів. *Ефективна економіка*. 2021. №2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/92.pdf
2. Радіонов Ю.Д. Сутність та стан сучасного розвитку цифровізації економіки України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5506/5444>
3. Забаштанська Т.В., Шпірнов І.Л., Михайлюк М.Т. Переваги і недоліки використання сучасних цифрових технологій учасниками ринку фінансових послуг України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 3 (39). С. 272–283.